CYNGOR SIR YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL

Gwasanaeth Dysgu Môn
Anglesey Learning Service

Ysgol Cybi

Polisi Datblygiad Cynaliadwy

Tymor yr Haf 2022

Dyddiad wedi ei fabwysiadu gan y Corff Llywodraethu *(bydd hefyd angen cofnodi hyn yng nghofnodion y cyfarfod lle cafodd ei dderbyn a'i fabwysiadu)*	13/7/22
Cadeirydd y Llywodraethwyr (llofnod)	
Pennaeth (llofnod)	
Dyddiad adolygu *(3 mlynedd o fabwysiadu, os nad yw'r templed wedi ei ddiweddaru gan yr ALl)*	Tymor yr Haf 2025

Cyflwyniad

Tynnwyd sylw at Addysg ar gyfer Datblygu Cynaliadwy a Dinasyddiaeth Fyd-eang (ADCDF) fel un o ddeg prif flaenoriaeth Llywodraeth Cynulliad Cymru ar gyfer adeiladu Cymru fwy cynaliadwy yn yr 21ain ganrif:

> *'Mae plant ac oedolion ifanc yn haeddu gwybod bod eu tynged yn anorfod yn gysylltiedig â, ac yn cael ei heffeithio gan fywydau a phenderfyniadau pobl eraill ledled y byd. Mae ganddynt hawl i ddeall y materion hollbwysig sy'n wynebu'r blaned a gwybod sut y gallant chwarae rhan yn bersonol mewn helpu i lunio'r dyfodol. Ni ddylai'r un ysgol deimlo nad yw'n gallu helpu ei disgyblion i ennill y safbwyntiau hyn ar y byd'. Jane Davidson, Gweinidog Addysg a Dysgu Gydol Oes.*

Mae Addysg ar gyfer Datblygu Cynaliadwy a Dinasyddiaeth Fyd-eang (ADCDF) yn ymwneud ag:

- Anghenion a hawliau cenedlaethau'r presennol a'r dyfodol;
- Materion byd-eang fel newid yn yr hinsawdd, disbyddu amgylcheddol, hawliau dynol, gwrthdaro a democratiaeth;
- Goblygiadau lleol a byd-eang ein gweithredoedd fel unigolion ac fel cymuned ehangach yr ysgol a'r hyn y gallwn ei wneud fel cymuned ysgol mewn ymateb i'r materion hyn.

Cyd-destun

Ym mis Ebrill 2019, datganodd Gweinidog Llywodraeth Cymru dros yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig argyfwng hinsawdd yng Nghymru. Yn 2020 fe roddodd Cyngor Ynys Môn ei gefnogaeth i ddatganiad argyfwng hinsawdd Llywodraeth Cymru a gwireddu Sector Cyhoeddus Carbon Niwtral erbyn 2030. Fodd bynnag, mae ei ymrwymiad i fynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd eisoes wedi bod yn mynd rhagddo ers peth amser. Yn 2019 Ynys Môn oedd y sir gyntaf yn y DU i ennill statws cymunedol 'di-blastig' gan y grŵp cadwraeth forol, Surfers Against Sewage. Mae tua 98% o'i 10,000 o oleuadau stryd hefyd wedi'u trosi i LED sy'n defnyddio llai o ynni.

Ym mis Medi 2020, datganodd Cyngor Sir Ynys Môn argyfwng hinsawdd yn y Cyngor Llawn, ac ymrwymodd yr Awdurdod i fod yn garbon niwtral erbyn 2030.

Mae Cynllun Cyngor Môn (2017-2022) yn adnabod "Gweithio mewn partneriaeth gyda'n cymunedau i'w galluogi i ymdopi'n effeithiol â newid a datblygiadau tra'n gwarchod ein hamgylchedd naturiol", fel un o'i thri phrif flaenoriaeth. Datblygir hyn drwy "dod yn fwy effeithlon o ran ein defnydd o ynni a lleihau ein hallyriadau carbon drwy ganolbwyntio ar Ganolfannau Hamdden, Ysgolion a goleuadau stryd."

Mae'r Cyngor yn datblygu ac yn gweithredu Rhaglen Newid Hinsawdd gorfforaethol newydd a fydd yn ei alluogi i drawsnewid i fod yn sefydliad carbon niwtral erbyn 2030. Bydd gan ysgolion rôl allweddol mewn cyfrannu at hyn.

Arweiniad

Rydym ni yn Ysgol Cybi yn teimlo y gallwn helpu ein disgyblion i fod yn ddinasyddion byd-eang go iawn a all wneud cyfraniad mawr i fyd mwy cynaliadwy.

Wrth ddatblygu ein polisi, rydym wedi rhoi sylw dyledus i ganllawiau cenedlaethol ar hyrwyddo Addysg ar gyfer Datblygu Cynaliadwy a Dinasyddiaeth Fyd-eang:

1. Education for Sustainable Development and Global Citizenship - A Strategy for Action (DCELLS, 2006);
2. Out of Classroom Learning (DCELLS 022/2007);
3. Addysg ar gyfer Datblygu Cynaliadwy a Dinasyddiaeth Fyd-eang (DCELLS, 2008);
4. Making the Most of Learning (DCELLS, 2008);
5. Fframwaith addysg bersonol a chymdeithasol (DCELLS, 2008);
6. Cwricwlwm Cymru (DCELLS, 2008).
7. Supplementary Guidance: Education for Sustainable Development and Global Citizenship (Estyn, 2013)
8. Cynnydd mewn addysg ar gyfer datblygu cynaliadwy a dinasyddiaeth fyd-eang (Estyn, 2014)

Cydsyniadau Allweddol

Y saith cysyniad allweddol y canolbwyntiwyd arnynt o fewn ADCDF fel y nodwyd yn 'Addysg ar gyfer Datblygu Cynaliadwy a Dinasyddiaeth Fyd-eang (2008)" Llywodraeth Cymru yw:

1. Yr amgylchedd naturiol;
2. Treuliant a gwastraff;
3. Newid yn yr hinsawdd;
4. Cyfoeth a thlodi;
5. Hunaniaeth a diwylliant;
6. Dewis a phenderfyniadau;
7. Iechyd.

Mae ADCDF yn annog ac yn cefnogi datblygiad sgiliau meddwl, ac yn helpu i gynnwys ac ennyn diddordeb pobl ifanc yn eu dysgu eu hunain. Yr her i'n hysgol yw:

- darparu cyfleoedd i athrawon a dysgwyr ystyried materion byd-eang;
- gwneud cysylltiadau rhwng yr hyn sy'n bersonol, yn lleol, yn genedlaethol ac yn fyd-eang;
- cymryd rhan mewn profiadau sy'n ddiwylliannol amrywiol; gwerthuso eu gwerthoedd a'u hagweddau eu hunain yn feirniadol a datblygu sgiliau a fydd yn eu galluogi i herio anghyfiawnder, rhagfarn a gwahaniaethu.

Ethos ein hysgol ar gynaliadwyedd

Yn unol â gweledigaeth Ysgol Cybi ac mewn ymateb i'r gofynion statudol amlinellir yn 'Cwricwlwm I Gymru' rydyn ni'n derbyn ac yn croesawu datblygu gwybodaeth a dealltwriaeth cymuned yr ysgol o faterion yn ymwneud â cynaliadwyedd fel rhan o gyfrifoldebau'r ysgol.

Mae cyfleoedd blynyddol i rhan-ddeiliaid yr ysgol rannu sylwadau a barnau drwy holiaduron yn cynnwys am agweddau o ddarpariaeth yr ysgol.

Caiff yr ethos hwn ei blethu drwy'r ysgol a chymuned yr ysgol gan gynnwys y pennaeth, athrawon, disgyblion, rhieni, gofalwyr, llywodraethwyr, ymwelwyr a staff nad ydynt yn addysgu e.e

- Gwaith Grŵp Eco
- Diwrnodau Arbennig yn Datblygu Ymwybyddiaeth
- Darpariaeth llawr dosbarth – wedi'i blethu i gylchoedd thematig

Nodau ac amcanion

Yn Ysgol Cybi ein hamcanion Polisi Datblygiad Cynaliadwy yw;

i) galluogi disgyblion i ddysgu sut i ofalu am eu hamgylchedd a'i ddiogelu. Mewn ffyrdd bach, ond arwyddocaol, byddwn yn ymdrechu i leihau llygredd, lleihau ein hôl troed carbon, a defnyddio ein hadnoddau naturiol gyda meddwl a gofal. Byddwn yn gwneud hyn gyda'r ddealltwriaeth y gall ysgolion yn Ynys Môn, Cymru, y DU ac yn fyd-eang, wneud gwahaniaeth enfawr gyda'i gilydd.

ii) helpu dysgwyr i ddeall eu hawliau a'u cyfrifoldebau eu hunain, fel dinasyddion yn lleol ac yn fyd-eang, a pharchu hawliau a chyfrifoldebau pobl eraill. Byddwn yn ymdrechu i roi gwybodaeth a dealltwriaeth iddynt am ein byd a'r bobl sy'n byw ynddo a pherthynas pawb â'r amgylchedd.

iii) eu helpu i ddatblygu'r sgiliau i fod yn feddylwyr beirniadol drwy roi'r ffeithiau iddynt. Byddant yn cael amrywiaeth o adnoddau fel y gallant gael gwybodaeth gytbwys a dod i'w barn eu hunain.

Dull Ysgol Gyfan

Ni fydd Ysgol Cybi yn mynd ati gyda ADCDF fel pwnc ar wahân, ond bydd yn defnyddio'r cwricwlwm ysgol presennol a phob elfen o fywyd yn yr ysgol a'r gymuned.

Cyfrifoldeb yr ysgol gyfan yw ADCDF, ac felly dylai pob aelod o staff Ysgol Cybi fod yn cefnogi'r gwaith o gyflwyno ADCDF. Gwneir hyn:

- Mewn gwersi – drwy weithgareddau'r cwricwlwm, a chysylltiadau y mae athrawon unigol yn eu gwneud ag ysgolion eraill;
- Mewn gwasanaethau – gellir cynnwys themâu yn rhaglen y gwasanaeth;
- Trwy ddiwrnodau cyfoethogi'r cwricwlwm;
- Trwy weithgareddau allgyrsiol e.e. dilyn y rhaglen Eco-sgolion, Eco-bwyllgor;
- Hyrwyddo teithio llesol drwy gerdded, beicio neu fynd ar sgwter i/o'r ysgol lle bo hynny'n bosibl e.e. Sustrans.

Anogir athrawon pwnc (yn enwedig y rhai sy'n gyfrifol am gyflwyno Rhaglenni Astudio'r Cwricwlwm Cenedlaethol ar gyfer Gwyddoniaeth a Daearyddiaeth) i adolygu cynlluniau gwaith i nodi cyfleoedd i gyfrannu at ADCDF fel y rhai sy'n gyfrifol am fentrau ysgol gyfan, megis rhifedd a llythrennedd.

Bydd athrawon sy'n cyflwyno ADCDF yn cael cynnig cymorth fel proses barhaus ar gyfer eu datblygiad proffesiynol eu hunain.

Monitro ac arfarnu

Mae Tim o athrawon yn gyfrifol am faes dysgu a phrofiad 'Dyniaethau' (DDJ, AJ, RhB, OLR) ac sydd felly'n gyfrifol am arwain ADCDF yn ein hysgol. Gan fod ADCDF yn cael ei hystyried yn rhan o'r rhaglen ABCh, mae'r Dirprwy Bennaeth yn gyfrifol am fonitro'r broses o gymhwyso'r polisi hwn. Enw'r llywodraethwr a fydd yn cefnogi'r gwaith hwn yw XXX.

Cyswllt â pholisïau eraill

- Gyrfaoedd a'r Byd Gwaith
- Polisi Bwyd a Ffitrwydd
- Cydraddoldeb/Cyfleoedd Cyfartal

CYNGOR SIR YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL

Gwasanaeth Dysgu Môn
Anglesey Learning Service

Ysgol Cybi

Sustainable Development Policy

Summer Term 2022

Date adopted by Governing Board *(should also be recorded in the minutes of the meeting where it was accepted and adopted)*	13/7/22
Chair of Governors (signature)	
Headteacher (signature)	
Date of review *(3 years from adoption, unless template updated by LA)*	Summer Term 2025

Introduction

Education for Sustainable Development and Global Citizenship (ESDGC) was highlighted as one of the Welsh Assembly government's top ten priorities for building a more sustainable Wales in the 21st century:

> *'Children and young adults deserve to know that their fate is inextricably linked to, and affected by, the lives and decisions of others across the world. They have a right to understand the crucial issues facing the planet and know how they can personally play a part in helping shape the future. No school should feel it is unable to help its pupils gain these perspectives on the world'. Jane Davidson, Minister for Education and Lifelong Learning.*

Education for sustainable development (ESD) is about enabling pupils to develop the knowledge, values and skills to participate in decisions about the way we do things individually and as a school community, both locally and globally, that will improve the quality of life now without damaging the planet or our community for the future. Sustainable development is about integrating our social, economic and environmental objectives to improve our wellbeing now and in the future.

Education for Global Citizenship (GC) enables pupils to understand the global forces that shape their lives and to acquire the knowledge, skills and values that will equip them to participate in decision making, both locally and globally, which promotes a more equitable and sustainable world.

Context

In April 2019, the Welsh Government Minister for the Environment, Energy and Rural Affairs declared a climate emergency in Wales.

In September 2020 Anglesey County Council unanimously declared a climate emergency at Full Council, and committed the authority to become carbon neutral by 2030.

The current Anglesey Council Plan (2017-2022) recognises "Work in partnership with our communities to ensure that they can cope effectively with change and developments whilst protecting our natural environment", as one of three main priorities. This is to be progressed by "becoming more energy efficient and decrease our carbon emissions by concentrating on Leisure Centres, Schools and street lighting".

The Council is developing and implementing a new corporate Climate Change Programme which will enable it to transition into a carbon neutral organisation by 2030. Schools will have a key role in contributing to this.

Guidance

We at Ysgol Cybi feel that we can help our pupils to be real global citizens who can make a great contribution to a more sustainable world.

In developing our policy, we have paid due attention to national guidance on the promotion of Education for Sustainable Development and Global Citizenship:

1. Education for Sustainable Development and Global Citizenship - A Strategy for Action (DCELLS, 2006);
2. Out of Classroom Learning (DCELLS 022/2007);

3. Education for Sustainable Development and Global Citizenship: A Common Understanding for schools (DCELLS, 2008);
4. Making the Most of Learning (DCELLS, 2008);
5. The Personal and Social Education Framework (DCELLS, 2008);
6. National Curriculum subject orders (DCELLS, 2008).
7. Supplementary Guidance: Education for Sustainable Development and Global Citizenship (Estyn, 2013)
8. Progress in Education for Sustainable Development and Global Citizenship (Estyn, 2014

Key Concepts

The seven key concepts focused upon within ESDGC as identified in the Welsh Government's, 'Education for Sustainable Development and Global Citizenship (2008)" are:

1. The natural environment;
2. Consumption and waste;
3. Climate change;
4. Wealth and poverty;
5. Identity and culture;
6. Choice and decisions;
7. Health.

ESDGC encourages and supports the development of thinking skills, and helps involve and engage young people in their own learning. The challenge for our school is to:

- provide opportunities for teachers and learners to consider global issues;
- make links between what is personal, local, national and global;
- engage in culturally-diverse experiences; critically evaluate their own values and attitudes and develop skills that will enable them to challenge injustice, prejudice and discrimination.

Our school ethos on sustainability

In accordance with Ysgol Cybi's vision and in response to the statutory requirements outlined in 'Curriculum For Wales', we accept and welcome developing the knowledge and understanding of the school community regarding issues relating to sustainability as part of our responsibilities as a school.

There are annual opportunities for the school's stakeholders to share comments and opinions through questionnaires including about aspects of the school's provision.
This ethos will be infused throughout both the school and the school community including the head teacher, teachers, pupils, parents, carers, governors, visitors and non-teaching staff.

- *Work of the School Eco Group*
- *Special Days - Developing Awareness*
- *Classroom provision – woven into thematic planning*

Aims and objectives

At Ysgol Cybi our Sustainable Development Policy aims are to:

i) enable pupils to learn how to care for and protect their environment. In small, yet significant ways, we will strive to reduce pollution, reduce our carbon footprint, and use our natural resources with thought and care. We will do this with the

understanding that collectively, schools in Anglesey, Wales, the UK and globally, can make a huge difference.

ii) help learners to understand their own rights and responsibilities, as citizens locally and globally, and have respect for the rights and responsibilities of others. We will strive to give them knowledge and understanding about our world and the people who live in it and everyone's relationship with the environment.

iii) help learners to develop the skills to be critical thinkers by giving them the facts. They will be given a variety of resources so that they can have balanced information and come to their own judgements.

Whole-school approach

Ysgol Cybi will not approach ESDGC as a separate subject, but will use the existing school curriculum and all strands of life in school and the community.

ESDGC is a whole school responsibility, and as such all members of staff at Ysgol Cybi should be supporting the delivery of ESDGC. This will be done:

- In lessons – through curriculum activities, and links that individual teachers make with other schools;
- In assemblies – themes can be built into the assembly programme;
- Through curriculum enrichment days;
- Through extra-curricular activities e.g. following the Eco-schools programme, Eco-committee;
- Promoting active travel through walking, cycling or scooting to/from school where possible e.g. Sustrans.

Subject teachers (particularly those responsible for delivering National Curriculum Programmes of Study for Science and Geography) are encouraged to review schemes of work to identify opportunities for contributing to ESDGC as are those responsible for whole-school initiatives, such as numeracy and literacy.

Teachers delivering ESDGC will be offered support as an ongoing process for their own professional development

Monitoring and evaluating

A team of teachers are responsible for the Humanities area of learning and experience and therefore lead on ESDGC in our school (DDJ, AJ, RhB, OLR). As EDGC is regarded as part of the PSE programme, the Deputy Headteacher has responsibility for the initial monitoring of the application of this policy. The name of the governor who will support this work is XXX.

Links to other policies

- Careers and World of Work
- Food and Fitness Policy
- Equality/Equal Opportunities